PRO URBE, 1980

Pro Urbe — vagyis a városért. Budapest felszabadulása 35. évfordulóján ismét öten kapták meg a Pro Urbe aranyérmet. Öten, akik kiemelkedően sokat tettek a városért.

Az ünnepség emlékezés is. Az évfordulón emlékezünk a hős felszabadítókra és a helyreállítás hőseire. Ma, 35 év távlatából elmondhatjuk, hogy jól éltünk a lehetőségekkel.

A nagy fejlődés mögött temérdek áldozatos munka rejlik. Ezt fejezi ki a Pro Urbe aranyérem is. S jelképezi a város köszönetét és háláját.

Pro Urbe

Budapest felszabadulásának 35. évfordulóján Pro Urbe kitüntetést kapott — halála után —, Mező Imre, a Budapesti Pártbizottság volt titkára, Arató József, a Budapesti Elektromos Művek villanyszerelője, Bán Tivadarné, a Kvassay Jenő Út-, Híd- és Vasútépítési Szakközépiskola igazgatóhelyettese, Kállai Ferenc, a Nemzeti Színház művésze és dr. Laczkó Ede, a kőbányai Bajcsy-Zsilinszky Kórház főigazgató-főorvosa.

A Fővárosi Tanács aranyérmét ma délben adták át a kitüntetetteknek a Városházán. (A kitüntetettekről írásaink a 3. oldalon.)

MEZŐ IMRE

Életét adta Budapestért

Mező Imrét halála után tüntették ki. A Budapesti Pártbizottság titkára volt, 23 éve halt meg.

Szabolcs távoli falujában született 75 évvel ezelőtt — tizedik gyereknek. Édesapját korán elvesztette, s a család nagy szegénységben élt. A gyermek Mező Imre nem tanulhatott, könnyebb munkát vállalt — kis lovaskocsival szódavizet fuvarozott a tanyákra — majd elszegődött urasági cselédnek. Az úri Magyarország tehetséget pusztító, anyagi és

szellemi nyomorúságát sokszor leírták. Azt is, hogy a legjobbak miként törtek ki. Mondhat-e a korról többet, hogy a későbbi *nagy műveltségű forradalmár, aki öt nyelven beszélt — 16 éves korában még nem tudott írni.* S kifejezheti-e jobban, hogy milyen hatalmas akaratereje volt.

Akik vele dolgozhattak, azt mondják, hogy két tulajdonsága határozta meg életét, minden tettét. Lázadása sorsa ellen, és őszinte mély emberszeretete. Ezért lett törvényszerű az útja — egészen a haláláig.

Mesterséget tanult, majd az ifjú szabólegény, elindult a nagyvilágba. Regényes életének első nagy állomása *Belgium.* Itt lett kommunista, s itt bontakozhatott ki szervezőképessége. Sokat tanult, sok munkát, veszélyt, s lemondást vállalt. Amikor kitört a *spanyol polgárháború,* azonnal jelentkezett önkéntesnek. Madrid, Jarama, Extremadura Ebro... S ki tudja, még hány város előtt, hány folyó mellett harcolt a fasizmus ellen Mező Imre — főhadnagy. Kétszer sebesült meg.

A következő állomás Franciaország. A kommunista párt soraiban az ellenállás katonája lett. Szervezett — embereket mentett, fegyvert gyűjtött, sztrájkot irányított. S amikor 1944 nyarán kirobbant a felkelés, ott harcolt Párizs utcáin.

Harmincöt évvel ezelőtt térhetett haza. Népes családja eltűnt a háború viharában, Budapesten telepedett le. S ismét szervezéssel bízta meg a párt. De most a rombadőlt fővárosban, a békés munka, a termelés szervezése várt rá. S ez sem volt könnyebb, mint a földalatti munka, s ez is bátorságot és áldozatot kívánt.

Sokat tett Budapestért, bárhol is dolgozott. Sokat tett, hogy meginduljon a termelés, majd, hogy megkezdődjék a főváros újjáépítése, hogy meglegyenek a feltételek a gyorsabb fejlesztéshez. *Kádár János* írta Mező Imre érdemeit elemezve: *„Milliókkal közösen alkotott nagy műve az új, szocialista Budapest".*

Törvényszerű volt az életútja, egészen haláláig. Igaz ember volt, őszinte, szókimondó, ezért sok megbecsülést kapott és sok fájó sebet. Kiváló szervező és bátor katona, ezért a legtermészetesebb, hogy 1956 őszén is az ellenforradalom a legveszélyesebb helyen találta. *Mint a Budapesti Pártbizottság titkára, irányította a megtámadott pártház védelmét.*

S akit Madrid előtt és Párizs utcáin elkerült a gyilkos golyó, Mező Imre a Köztársaság téren életét adta a szocialista Budapestért.

Aczél Kovách Tamás

KÁLLAI FERENC

280 szövegoldal

Egy alig húszesztendős fiatalember, aki mindössze három hónapig tanulta a színészmesterséget, halottakat temetett az Almássy téren 1945 tavaszán. S miközben üszkösen meredező falak díszleteinek tövében „játszotta" a ki tudja hányadik sírású shakespeareien magasztos és keserű szerepét, arra gondolt, hogy nagyon rosszul választott hivatást magának. Kinek kell színház a térdre bukott országban, az összegörnyedt városban?

A város azonban élni akart. És nemcsak kenyérrel élni! Alig tápászkodott a majdnem-megsemmisülésből, máris vágyott a szellem táplálékára. Nemcsak a kenyérnek, a szónak és a szépnek éhe is hajtotta a rongyos és sovány, de bizakodni kezdő embereket.

A hajdani fiatalember egyik munkahelye ma alig néhány lépésnyire van az Almássy tértől: a Nemzeti Színház, a másik: a Színművészeti Főiskola, amelynek tanára lett, noha sohasem fejezte be ott tanulmányait.

Kállai Ferenc emberré érésének, művésszé fejlődésének első esztendői egybeesnek az újjászülető Budapest nehéz, de csodálatos éveivel.

Az ország első színházához 1948-ban szerződött, s hozzá azóta sem lett hűtlen. Nagyszerű alakításait lehetetlen felsorolni, de nem is kell, hiszen minden színházba járó ember őrzi egy-egy csodálatos Kállai-szerep emlékét. A negyven felettiek még emlékeznek sűrű-feketehajú, karcsú hősi *Csongorjára, Frankre* a Warrenné mesterségéből, követték, ahogy végigjárta a Bánk bán alakjait *Ottótól,* a *Nagyúron* át *Petúrig.*

A ma nézőnemzedéke nemcsak érett tehetségét, káprázatosan gazdag eszköztárú emberábrázoló képességét csodálhatja meg, hanem azt a feladatvállaló készséget is, amellyel részt vesz színháza munkájában. Hat darabban — Danton halála, Az úrhatnám polgár, A konyha, Döglött aknák, Troilus és Cressida, Éjjeli menedékhely — játszik jelenleg. Havonta huszonhat-huszonnyolc alkalommal lép színpadra, s — mint mondja — *kétszáznyolcvan szövegoldal van a fejében.*

Egyszóval sokat dolgozik, főképpen érettünk, budapesti színházszeretőkért.

Morvay István

ARATÓ JÓZSEF

Szerelő a Belvárosból

— Ha jól emlékszem, 1963-ban történt. Újpesten, az Egyesült Izzó kapcsolóállomását szereltük — emlékezik Arató József. — Akkor én már tizenvalahány éve a ma is első munkahelyemen, a Budapesti Elektromos Műveknél dolgoztam.

Szóval, békésen dolgoztunk, amikor délután kettőkor riadóztattak: *Arató csoportja, meg a többiek is kocsira, azonnal a zuglói transzformátorhoz, leégett, egy kerület maradt áram nélkül!*

Útközben csak találgattuk, hogy mi történhetett. Tapasztalatban nem szűkölködtem, a szakmai alapvizsga után elvégeztem a villamosgép- és -műkezelői tanfolyamot. Tíz kilovoltos, középfeszültségű hálózatok szerelésére is jogosít. Részem is volt ilyesmiben: a főváros első lakónegyedének, a József Attilának transzformátorállomását is szerelhettem.

Amikor Zuglóba értünk, gyorsan tájékozódtunk. A Keresztúri útnál megsérült egy kábel, a zárlat végigfutott a hálózaton, a trafók sorra tönkrementek, a zuglói pedig kigyulladt, és elolvadt. A gyűjtősínek, a cellák roncsai meredeztek az olvadt alumíniumból, a porcelán szigetelések szétrobbantak. *Mi lesz veled, Izzó?* Mert egyhamar itt nem végzünk. Szó sincs róla, dehogy voltam dühös. Megszoktam már, hogy nekem *nem lehet elővételben megvenni a a színházjegyet...* Lehet, hogy a villanyszerelés nem tartozik a hivatások közé, mint az orvosi vagy a tanári pálya, a magam részéről azonban annak tartom, úgy is csinálom. A mesterről

középfeszültségű kábelszerelésének egyik irányítója voltam. Elképzeli, hogy ezt lehet úgy csinálni: hattól kettőig ezt ide kötjük, azt oda kapcsoljuk, aztán másnap reggelig elfelejtem az egészet? Hozzánk, a belvárosi kirendeltséghez tartozik az V., VI., VII. kerület. Meganynyi állami hivatal, országos intézmény.

Most úgynevezett fizikai csoportvezető a beosztásom. Van íróasztalom, őszintén mondom, hogy sajnos. *Ránézek az adminisztrációra és elfog a keserűség,* leemelem az URH-telefont, kérdezem, hogy a 22-esen hogy állnak, máris megyek hozzájuk. Belenézek a transzformátorba, nagyszerű, és kiderül az arcom.

A legkedvesebb transzformátorom: vagy tíz éve Kőbányán, az újhegyi lakónegyed területén, mi raktuk le az első *vasházat.* Az áramot az építkezéshez. És 1976-ban ott kaptunk lakást. Csak kinézek az ablakon: ott *az én házam.*

Polgár Tamás

BÁN TIVADARNÉ

Meghívók a tanárnőnek

— *Jól dolgozni, csak jó közösségben lehet, egyedül kevesebbre mennek, s ez nem közhely.* Én valóban így gondolom. Huszonhat esztendeje oktatok, tanítom a jövő hídépítőit. Az Építőipari Műszaki Egyetem híd- és szerkezetépítő szakán végeztem. Mérnök vagyok, illetve ma már inkább tanármérnöknek vallom magam. Pedagógiát menet közben végeztem, hiszen huszonegynéhány évvel ezelőtt ez a fogalom ismeretlen volt.

Bán Tivadarné, a Kvassay Jenő Út-, Híd és Vasútépítési szakközépiskola igazgatóhelyettese.

— 1956 májusában neveztek ki, azóta sokat változott az oktatás rendszere. A kamaszfiúk azonban, akikkel itt együtt vagyok, bár gyorsan rájuk sütik a nemtörődömség, neveletlenség bélyegét, *ugyanolyan lelkesek, munkára készek, mint az évekkel ezelőttiek.*

— Én minden tanítványomról tudom, merre jár. Persze nem nehéz, hiszen egy iparágban tevékenykedik valamennyi. Meg azután hírt is adnak magukról. El-eljárnak az iskolába előadást tartani, tanulmányíráskor fölkeresnek, s a felüljárók, aluljárók, hidak elkészültekor is látom őket. *Valaki mindig küld egy díszes avatási meghívót,* jelezve, hogy ott dolgozott.

Fazekas Ágnes

DR. LACZKÓ EDE

Kőbánya doktora

Dr. Laczkó Ede 1976 óta Kőbányán, a Bajcsy-Zsilinszky Kórház főigazgató főorvosa.

— *Hogyan vezetett útja a főigazgatói kinevezéshez?*

— 1948-ban szereztem diplomát. Voltam az Egészségügyi Minisztérium munkatársa, az Országos Korányi TBC Intézetben alorvos, később adjunktus. A tüdőgyógyászatban tanítómesteremnek *Böszörményi Miklós* professzort tekintem. Mind az Egészségügyi Minisztériumban, mind pedig a Korányiban módom volt tapasztalatot, szervezési gyakorlatot szerezni. Bizonyára ez is oka volt, hogy 1976-ban megbíztak a főigazgatói teendőkkel. Akkor már 15 éve dolgoztam itt, osztályvezető főorvosként.

— *Mit szeretne elérni?*

— Emeljük a betegellátást minél magasabb színvonalra, *egyszerűsítsük a betegnek a gyógyuláshoz vezető utat.* Amit tudok, a magam területén továbbra is megteszek. Remélem, hogy előbb-utóbb, ahogy az anyagi lehetőségek engedik, megvalósulhat az a fejlesztési elképzelésem, hogy a rendelőintézet és a kórház egy területen legyen. Egyébként nincsenek nagyra törő terveim. Az ember igyekszik tisztességesen dolgozni, élni és természetesen azért az elismerés nagyon jólesik.

Borics Katalin